

Hörmətli redaksiya!

"İRS" jurnalının 3-4-cü nömrələrində verilmiş dərman bitkilərinin siyahısında mənim üçün aydın olmayan adlara rast gəldim.

Biz Fransada Azərbaycan dilinin çoxcildlik izahlı lüğətini hazırlayırıq...

...Xahiş edirəm, Azərbaycanın dərman bitkiləri haqqında müfəssəl məlumat verəsiniz.

**Hörmətli,
Məmədalı Təjahmadı
92 Rue Jeanne d'Arc
75013 Paris - France**

Азәрбајчанын дәрман биткиләри

Азәрбајчан флорасында дәрман әһәмијјәтли, ефир јағлы, витаминли, јемәк үчүн јарарлы, ашы маддәләри илә зәнкин, гәтранлы, каучуклу, содалы, алкалоидли, бәзәк үчүн әһәмијјәтли, нектарлы, јағ вә боја маддәләри илә зәнкиндир. Республикамызда мөвчуд олан 21000 битки нөвүнүн 2500-ә јахын нөвү мұаличәви әһәмијјәтә маликдир. Бу дәрман биткиләриндән јалныз 300-ә јахын нөв там тәдгиг олуңмушдур. Сон заманларда дәрман биткиләринә олан тәләбат даһа да артмышдыр.

Ашағыда республикамызда ән чох ишләдилән вә тәдарүк олуңан дәрман биткиләринин сијаһысыны веририк. Бу биткиләр һәм ајрылыгыда, һәм дә гарышыг шәкилдә истифадә едилир. Биткиләр дахилә дәмләмәләр, сулу вә спиртгли чыхарышлар шәкилдә гәбул едилир. Инди, демәк олар ки, бир чох мұаличә мұәссисәләриндә вә јашыл аптекләрдә фитотерапевтләр фәалијјәт кәстәрир. Онлар хәстәләрә битки тәркибләри һазырлајыр вә истифадә гәјдасыны изаһ едир-

ләр. Беләликлә, хәстәләримиз һәм мұаличә, һәм дә профилактик мәгсәдлә јалныз һәким нәзарәти алтында дәрман биткиләриндән сәмәрәли истифадә едирләр. Бу да тәбии мұаличә үсулларынын үстүнлүјүнү бир даһа сүбут едир.

Азәрбајчанда дәрман биткиләрилә мұаличә та гәдим заманлардан мөвчуддур. Кечән әсрин ахырларында дәрман биткиләри илә мұаличә илә бағлы елми тәбабәтдә бир аз сәринлик олдуса да, халг тәбабәти јүксәк сәвијјәдә инкишаф етмәкдә иди. һал-һазырда халг тәбабәти вә мұасир елми тәбабәт бирләшәрәк, республикамызда чох чаван саһә олан фитотерапијанын јаранмасына сәбәб олды.

Азәрбајчанда фитотерапија һәким, әчзачы, биолог вә лоғманларымызын биркә фәалијјәтинә, бәһрәли торпағымызын зәнкин еһтијатларына әсасланаһаг сүр'әтлә инкишаф етмәкдәдир. 🌿

**Үлдүз ҺҮСЕЈНОВА,
523 N-ли Јашыл аптекин мұдири, Бақы шәһәри**

Азәрбајчан	Русский	Latin
1. Ағларот	дербенник, плакун	lythrum salicaria
2. Ади зирә	тмин обыкновенный	carum carvi
3. Ајыдөшәји (еркәк ајыдөшәји)	папоротник мужской	dryopteris filix mas, Aspidium filix mas
4. Алканна(шәрг алканнасы)	алканна восточная	Alkanna orientalis
5. Алоје (ағачабәнзәр әзвәј)	алоэ древовидное	aloe arborescens
6. Андыз (бојлу андыз)	деясил высокий	Inula helenium
7. Анис (чирә)	анис обыкновенный	Anisum vulgare
8. Анхуза (италија сүмүркәни)	воловик итальянский	anchusa italica
9. Ардыч	можжевельник	juniperus communis
10. Армуд	груша	pyrus communis
11. Артишок (әнкинар)	артишок посевной	cynara scolymus
12. Ат әвәлији	щавель конский	rumex confertus
13. Атил-батил	зосимия полинолистная	zosimia absinthifolia
14. Ат шабалыды	конский каштан	aesculus hippocastanum
15. Ачыговуг (дәрман зәнчироту)	одуванчик лекарственный	Taraxacum officinale
16. Ачы гыжы	жеруха лекарственная	nasturtium officinale
17. Ачы јонча	вязель	coronilla
18. Ачылыготу	хвойник, эфедра	ephedra
Бојлу ачылыг	хвойник (эфедра) рослый	ephedra procera
Икисүнбүл вә ја ади ачылыг	хвойник (эфедра) двуколосковый	ephedra distachya
Гатыргүјүрүғунабәнзәр	хвойник (эфедра) хвощевой	ephedra equisetina
Орта ачылыг	хвойник (эфедра) средний	ephedra intermedia
19. Ачычичәк	горчавка	Gentiana
20. Бағажарпағы	подорожник большой	plantago major
21. Бадам	миндаль обыкновенный	amygdalus communis
Ширин бадам	миндаль сладкий	amygdalus communis dulcis
Ачы бадам	миндаль горький	amygdalus communis amara
22. Бадымчан	демянка	solanum melongena
23. Балба (әмәкәмәчи)	малва	malva
24. Балгабаг (ади бораны, габаг)	тыква	pepo cucurbita

25. Балдырган (иричичэк балдырган)	борщевик крупноцветковый	<i>Heracleum grandiflorum</i>
26. Балзамин (хынакүл)	бальзамин, недотрога	<i>impatiens nolitangere</i>
27. Баллынанэ (бэдрэнч, лимоноту)	мелисса	<i>melissa</i>
28. Баркгаузија (лалэярпаг баркгаузија)	баркгаузија маколистная	<i>Barkhausia rhocadifolia</i>
29. Бат-бат (гара батбат)	белена черная	<i>Hyoscyamus niger</i>
30. Башынағачы	калина обыкновенная	<i>viburnum opulus</i>
31. Бэлғэмоту (күлхэтми)	алтей лекарственный	<i>althaea officinalis</i>
32. Бэнөвшэ	фиалка	<i>viola</i>
Этирли бэнөвшэ	фиалка душистая	<i>viola odorata</i>
Чөл бэнөвшэси	фиалка полевая	<i>viola arvensis</i>
33. Бикэвэр (хиркан бикэвэр)	иглица гирканская	<i>ruscus hyrcanus</i>
34. Бозагкүлү	зопник	<i>phlomis</i>
Гафгаз бозагкүлү	зопник кавказский	<i>phlomis caucasica</i>
Тиканлы бозагкүлү	зопник колючий	<i>phlomis pungens</i>
35. Бојаготу	марена грузинская	<i>rubia iberica</i>
36. Бөжүрткэн	ежевика	<i>rubus</i>
Ганширэли бөжүрткэн	ежевика кровавокрасная	<i>rubus sanguineus</i>
Бозумтул бөжүрткэн	ежевика сизая	<i>rubus caesius</i>
37. Булаготу (дэстэрэк)	вероника ключевая	<i>veronica anagallis</i>
38. Вахтсызчичэк (итбоған)	безвременник великолепный	<i>Colchicum speciosum</i>
39. Вэлэс (шэрг вэлэси)	грабинник восточный	<i>carpinus orientalis</i>
40. Гајсы (ади эрик)	абрикос восточный	<i>armeniaca vulgaris</i>
41. Гајтарма (дикдуран гајтарма)	лапчатка прямостоячая	<i>potentilla erecta</i>
42. Гамбаты (дэрман синчаноту)	кровохлебка лекарственная	<i>Sanguisorba officinalis</i>
43. Гангал	татарник	<i>onopordon acanthium</i>
44. Гарагыныг	душица	<i>origanum vulgare</i>
45. Гарагајтаран	василистник	<i>thalictrum minus</i>
46. Гарағат (шэрг горағаты)	смородина восточная	<i>ribes orientale</i>
Гара гарағат	смородина черная	<i>ribes nigrum</i>
47. Гарасармашыг (хамырмаја, мајасармашығы)	хмель	<i>humulus lupulus</i>
48. Гаратикан	держидерево	<i>paliurus spina christi</i>
49. Гамышвари гарғы	Арундо тростниковый	<i>arundo donax</i>
50. Гарғыдалы	кукуруза	<i>zea mays</i>
51. Гарпыз	арбуз	<i>citrullus vulgaris</i>
52. Гатыргүјруғу	хвощ полевой	<i>equisetum arvense</i>
53. Гахоту (ади дазы), гојунгыран	зверобой продырявленный	<i>hypericum perforatum</i>
54. Гызылағач	ольха	<i>alnus</i>
Боз гызылағач	ольха серая	<i>alnus incana</i>
Јапшыганлы вэ ја гара гызылағач	ольха клейкая или черная	<i>alnus glutinosa</i>
55. Гызылчыг (гырхбуғум)	гречишник, горец	<i>polygonum</i>
Гуш гырхбуғуму	горец птичий (спорыш)	<i>polygonum aviculare</i>
Дүјүмлү гырхбуғум	горец узловатый	<i>polygonum nodosum</i>
Гырымызыбаш гырхбуғум	горец почечуйный	<i>polygonum persicaria</i>
56. Гызылчэтир	золототысячник зонтичный	<i>centaurium umbellatum</i>
57. Гызылкүл	роза	<i>roza damascena</i>
58. Гыфоту	барвинок травянистый	<i>vinca herbacea</i>
Кичик гыфоту	барвинок малый	<i>vinca minor</i>
Бөјүк гыфоту	барвинок большой	<i>vinca major</i>
59. Гоз ағачы	орех грецкий	<i>juglans regia</i>
60. Гурдпэнчэси (этрэнк гырхбуғум)	змеевик мясокрасный	<i>polygonum carneum</i>
61. Гушгонмаз	лабазник	<i>filipendula</i>
Алтылэчэк гушгонмаз	лабазник шестилепестный	<i>filipendula hexapetala</i>
Гарағачярпаг гушгонмаз	лабазник вязолистный	<i>filipendula ulmaria</i>
62. Гушэпшэји (чобанчантасы)	пастушья сумка	<i>capsella bursa pastoris</i>
63. Гушүзүмү	паслен	<i>solanum</i>
Гара гушүзүмү	паслен черный	<i>solanum nigrum</i>
Иран гушүзүмү	паслен персидский	<i>solanum persicum</i>
64. Дағнанэси	зизифора	<i>ziziphora</i>
65. Дағразјанасы	лазурник трехлопастный	<i>lazer trilobum</i>
66. Дағтэрхуну	пижма тысячелистниковая	<i>tanacetum millefolium</i>
67. Дағтурпу (сарылыготу)	желтушник раскидистый	<i>erysimum canescens</i>
68. Дамоту (ширгүјруғу)	пустырник	<i>leonurus cardiaca</i>
69. Данаја	даная ветвистая	<i>danae rasemosa</i>
70. Дапдэлэн	камнеломка	<i>saxifraga</i>